

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 23.11.2017r.
COM(2017) 683 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

dotyczące stosowania rozporządzenia (UE) nr 260/2012 ustanawiającego wymogi techniczne i handlowe w odniesieniu do poleceń przelewu i poleceń zapłaty w euro oraz zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 924/2009

SPRAWOZDANIE DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

dotyczące stosowania rozporządzenia (UE) nr 260/2012 ustanawiającego wymogi techniczne i handlowe w odniesieniu do poleceń przelewu i poleceń zapłaty w euro oraz zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 924/2009

1. WPROWADZENIE I STRESZCZENIE

Rozporządzenie (UE) nr 260/2012¹ ustanawiające wymogi techniczne i handlowe w odniesieniu do poleceń przelewu i poleceń zapłaty w euro oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 924/2009, zwane również „rozporządzeniem w sprawie jednolitego obszaru płatności w euro (SEPA)” bądź „rozporządzeniem w sprawie terminów końcowych wdrażania SEPA”, zostało przyjęte w 2012 r. i w istotnej mierze przyczyniło się do należytego funkcjonowania rynku wewnętrznego poprzez stworzenie zintegrowanego rynku płatności elektronicznych w euro, na którym nie ma rozróżnienia między płatnościami krajowymi a płatnościami transgranicznymi.

W rozporządzeniu ustalono termin końcowy migracji do SEPA w strefie euro na dzień 1 lutego 2014 r. Na miesiąc przed upływem pierwotnego terminu końcowego migracji został on przedłużony o 6 miesięcy do dnia 1 sierpnia 2014 r. w celu uwzględnienia opóźnień odnotowanych w różnych państwach członkowskich. To sześciomiesięczne przesunięcie w czasie wystarczyło do zapewnienia sprawnego przejścia z dotychczasowych poleceń przelewu i poleceń zapłaty w euro na polecenia przelewu SEPA i polecenia zapłaty SEPA.

W przypadku państw członkowskich nienależących do strefy euro termin przejścia na polecenia przelewu SEPA i polecenia zapłaty SEPA upływał w dniu 31 października 2016 r.

W art. 15 rozporządzenia w sprawie SEPA Komisji powierzono przedstawienie sprawozdania dotyczącego stosowania tego rozporządzenia: „Do dnia 1 lutego 2017 r. Komisja przedłoży Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu, EBC i EUNB sprawozdanie dotyczące stosowania niniejszego rozporządzenia, w stosownych przypadkach wraz z odpowiednim wnioskiem ustawodawczym”.

W dniu 15 grudnia Komisja Europejska przesłała państwom członkowskim kwestionariusz, który należało odesłać do dnia 31 stycznia 2017 r., dotyczący szeregu kwestii odnoszących się do stosowania rozporządzenia, na przykład przejścia z dotychczasowych poleceń przelewu i poleceń zapłaty na polecenia przelewu SEPA i polecenia zapłaty SEPA w każdym z państw członkowskich, zastosowania poszczególnych wariantów przez państwa członkowskie, organów wyznaczonych do zapewnienia zgodności z rozporządzeniem i ich uprawnień bądź problemów mogących wciąż wynikać w UE w odniesieniu do wdrażania rozporządzenia.

Odpowiedzi państw członkowskich stanowiły podstawę sporządzenia niniejszego sprawozdania dotyczącego wdrożenia rozporządzenia.

¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?uri=celex%3A32012R0260>

Sprawozdanie przedłożono również i omówiono na unijnym forum krajowych komitetów koordynacyjnych ds. SEPA w dniu 21 kwietnia 2017 r., pełniącym funkcję grupy ekspertów Komisji Europejskiej odpowiedzialnej za monitorowanie wdrażania SEPA w całej UE.

W niniejszym sprawozdaniu stwierdza się, że w ujęciu ogólnym rozporządzenie w sprawie SEPA jest prawidłowo stosowane w całej UE. Obecnie nie ma konieczności przedstawiania nowego wniosku ustawodawczego. Państwa członkowskie zajęły się rozwiązaniem nielicznych, dokładnie określonych i utrzymujących się problemów (dyskryminacja ze względu na IBAN i kompetencje właściwych organów) i podejmowane przez nie w tym celu działania należy ściśle monitorować. Głównym problemem wymagającym ścisłego monitorowania jest dyskryminacja ze względu na IBAN przez odbiorców płatności (tj. nakładanie na płatników obowiązku dokonania płatności z rachunku znajdującego się w określonym państwie, co jest sprzeczne z art. 9 rozporządzenia), gdyż mimo iż liczba spraw się zmniejszyła, to mogą pojawiać się nowe sprawy.

Projekt SEPA nie zakończył się wraz z ukończeniem przejścia na standardy polecenia przelewu SEPA i polecenia zapłaty SEPA. W jego ramach prowadzone są bardzo aktywne działania poprzez inicjatywy przyczyniające się do budowania jednolitego obszaru płatności w euro, jak na przykład „SCT inst” (europejski projekt dotyczący płatności natychmiastowych w euro, który zostanie uruchomiony w listopadzie 2017 r.) i „Mobile Proxy Forum” (inicjatywa na rzecz ogólnounijnej interoperacyjności mobilnych rozwiązań płatniczych, które są oparte na bezpośrednich transakcjach między użytkownikami) – projekty wspierane przez Radę ds. Płatności Detalicznych w Euro, której przewodniczy Europejski Bank Centralny i w której Komisja Europejska posiada status obserwatora.

2. SPRAWOZDANIA PAŃSTW CZŁONKOWSKICH

2.1. PRZEJŚCIE NA POLECENIA PRZELEWU SEPA I POLECENIA ZAPŁATY SEPA

Poniższe dane liczbowe zostały przekazane przez państwa członkowskie i odzwierciedlają sytuację istniejącą w grudniu 2016 r. w zakresie stosowania instrumentów SEPA zamiast dotychczasowych poleceń przelewu i poleceń zapłaty, które stosowano uprzednio. Dane te pokazują, że w całej UE prawie wszystkie polecenia przelewu i polecenia zapłaty w euro są obecnie przetwarzane zgodnie ze standardami poleceń przelewu SEPA i poleceń zapłaty SEPA (tabele 1 i 2). Należy poczynić dodatkowe starania w celu osiągnięcia pełnej zgodności w kilku państwach członkowskich spoza strefy euro, w przypadku których termin migracji upływał w dniu 31 października 2016 r.

W odniesieniu do poleceń zapłaty SEPA niektóre państwa członkowskie podjęły decyzję o zaprzestaniu stosowania dotychczasowych poleceń zapłaty oraz o wyborze rozwiązań łączących polecenia przelewu SEPA i fakturowanie elektroniczne. W tych przypadkach polecenia zapłaty SEPA wciąż mogą być oferowane przez dostawców usług płatniczych w danym państwie, jednak będą stosowane raczej w transakcjach transgranicznych, a nie w transakcjach krajowych, głównie w obsłudze przedsiębiorstw potrzebujących takich

usług w ramach ich działalności transgranicznej. W tabelach 2, 5 i 6 wszystkie takie państwa są oznaczone wyrażeniem „nie dotyczy”, nawet jeżeli polecenia zapłaty SEPA mogą być stosowane w bardzo ograniczonym stopniu.

Tabela 1: Poziomy przejścia na polecenia przelewu SEPA zgłoszone przez państwa członkowskie na koniec 2016 r.

Strefa euro	Poziom przejścia na polecenia przelewu SEPA
Austria	100 %
Belgia	100 %
Cypr	100 %
Estonia	100 %
Finlandia	100 %
Francja	100 %
Niemcy	100 %
Grecja	100 %
Irlandia	100 %
Włochy	100 %
Łotwa	100 %
Litwa	100 % ⁴
Luksemburg	100 %
Malta	100 %
Niderlandy	100 %
Portugalia	100 %
Słowacja	100 %
Słowenia	100 %
Hiszpania	100 %

Państwa spoza strefy euro	Poziom przejścia na polecenia przelewu SEPA
Bułgaria	64 % ²
Chorwacja	100 %
Republika Czeska	100 %
Dania	100 %
Węgry	100 %
Polska	100 %
Rumunia	Częściowa zgodność ³
Szwecja	100 %
Zjednoczone Królestwo	100 %

² Dane liczbowe na dzień 31 września 2016 r. Wszyscy dostawcy usług płatniczych potwierdzili swoją gotowość do osiągnięcia zgodności do dnia 31 października 2016 r., co powinno być widoczne w końcowych danych statystycznych dotyczących poleceń przelewu SEPA za czwarty kwartał 2016 r. – te dane nie są jeszcze dostępne.

³ Wdrożono większość wymogów. Wydaje się jednak, że cztery rumuńskie instytucje osiągnęły tylko częściową zgodność.

⁴ Jeden szczególny rodzaj usługi polecenia przelewu, tak zwane płatności związane z usługami użyteczności publicznej, jest wciąż w trakcie przejścia z dotychczasowych praktyk na wymogi SEPA. Płatności związane z usługami użyteczności publicznej są kierowane do dostawców usług użyteczności publicznej i w ich przypadku wymagane są dodatkowe dane na potrzeby uzgadniania płatności oraz odczyty zużycia. Zgodnie z umową międzysektorową między dostawcami usług płatniczych a dostawcami usług użyteczności publicznej migracja płatności związanych z usługami użyteczności publicznej do standardu poleceń przelewu SEPA ma nastąpić do dnia 1 kwietnia 2017 r.

Tabela 2: Poziomy przejścia na polecenia zapłaty SEPA zgłoszone przez państwa członkowskie na koniec 2016 r.

Strefa euro	Poziom przejścia na polecenia zapłaty SEPA
Austria	100 %
Belgia	100 %
Cypr	100 %
Estonia	Nie dotyczy ⁷
Finlandia	100 % ⁸
Francja	100 %
Niemcy	100 %
Grecja	100 %
Irlandia	100 %
Włochy	100 %
Łotwa	Nie dotyczy ⁷
Litwa	Nie dotyczy ⁷
Luksemburg	100 %
Malta	100 %
Niderlandy	100 %
Portugalia	100 %
Słowacja	100 %
Słowenia	100 %
Hiszpania	100 %

Państwa spoza strefy euro	Poziom przejścia na polecenia zapłaty SEPA
Bułgaria	Nie dotyczy ⁵
Chorwacja	Nie dotyczy ⁶
Republika Czeska	100 %
Dania	100 %
Węgry	100 % ⁹
Polska	100 %
Rumunia	100 %
Szwecja	Nie dotyczy ¹⁰
Zjednoczone Królestwo	100 %

W ujęciu historycznym, przedstawionym w tabelach 3, 4, 5 i 6, w zależności od danego państwa członkowskiego migracja następowała według scenariusza „big bang” (np. w Estonii) lub w ramach stopniowego przechodzenia na instrumenty SEPA (np. w Niemczech). Wspomniane tabele pokazują również, że sześciomiesięczne przesunięcie końcowego terminu migracji okazało się niezbędnym krokiem, jako że poziomy migracji zgłoszone dla stycznia 2014 r., choć już dość wysokie w przypadku poleceń przelewu SEPA, nie były wystarczające do zapewnienia pełnego przetwarzania płatności w przypadku poleceń zapłaty SEPA. Z dniem 1 lutego 2014 r., kiedy to zgodnie z rozporządzeniem w sprawie SEPA miały pierwotnie zacząć obowiązywać nowe standardy, mogły powstać nieoczekiwane problemy i istniało potencjalne ryzyko, że płatności nie będą przetwarzane po tym terminie.

⁵ Nie dotyczy, jako że tylko jeden bank przystąpił do systemu poleceń zapłaty SEPA (system poleceń zapłaty SEPA między przedsiębiorcami).

⁶ Dostawcy usług płatniczych w Republice Chorwacji nie świadczą usług polecenia zapłaty w euro.

⁷ Krajowe polecenia zapłaty zostały zastąpione poleceniami przelewu SEPA w połączeniu z fakturami elektronicznymi.

⁸ Bardzo niski poziom stosowania poleceń zapłaty SEPA. Krajowe polecenia zapłaty zostały zastąpione poleceniami przelewu SEPA w połączeniu z fakturami elektronicznymi, jednak banki zachowują zdolność odbiorczą dla transakcji polecenia zapłaty SEPA.

⁹ Tylko jeden dostawca usług płatniczych oferuje usługi polecenia zapłaty SEPA.

¹⁰ Nie dotyczy, ponieważ przetwarzane są tylko bardzo nieliczne polecenia zapłaty SEPA.

Tabela 3¹¹: Zmiany poziomów przejścia na polecenia przelewu SEPA od roku 2008 do chwili obecnej w przypadku państw członkowskich należących do strefy euro

Strefa euro	Druga połowa 2008 r.	Druga połowa 2011 r.	Styczeń 2014 r.	Luty 2014 r.	Sierpień 2014 r.	Grudzień 2016 r.
Austria	1,44 %	11,89 %	66,2 %	74,95 %	90 %	100 %
Belgia	2,76 %	44,79 %	86,79 %	95,64 %	100 %	100 %
Cypr	29,85 %	60,06 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Estonia		0,95 %	2,65 %	99,7 %	100 %	100 %
Finlandia	1,35 %	67,57 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Francja	0,58 %	24,72 %	84,0 %	91,7 %	100 %	100 %
Niemcy	0,29 %	5,56 %	58,51 %	77,85 %	100 %	100 %
Grecja	0,54 %	1,71 %	81,53 %	83,12 %	99,38 %	100 %
Irlandia	0,19 %	2,34 %	60,89 %	90,61 %	100 %	100 %
Włochy	0,73 %	10,62 %	61,49 %	89,86 %	100 %	100 %
Łotwa			100 %	100 %	100 %	100 %
Litwa ¹²						100 %
Luksemburg	85,76 %	90,27 %	96,3 %	96,3 %	97,81 %	100 %
Malta	3,28 %	9,71 %	68,72 %	80,16 %	100 %	100 %
Niderlandy	0,15 %	0,88 %	86,38 %	91,75 %	99,08 %	100 %
Portugalia	0,68 %	1,48 %	89,16 %	92,32 %	98,91 %	100 %
Słowacja	0 %	1,03 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Słowenia	0,1 %	55,74 %	99,3 %	99,36 %	100 %	100 %
Hiszpania	1,51 %	31,77 %	82,71 %	90,5 %	100 %	100 %

Wyróżniono dane liczbowe za luty 2014 r. i sierpień 2014 r., ponieważ pokazują one różnice w poziomach migracji między pierwotnym terminem końcowym a rzeczywistym terminem końcowym, który w styczniu 2014 r. przedłużono o sześć miesięcy z lutego do sierpnia 2014 r.

W przypadku państw członkowskich spoza strefy euro w art. 16 ust. 8 rozporządzenia w sprawie SEPA ujęto wymóg migracji do dnia 31 października 2016 r.: „Dostawcy usług płatniczych znajdujący się w państwie członkowskim, którego walutą nie jest euro, oraz użytkownicy usług płatniczych korzystający z usług płatniczych w takim państwie członkowskim, muszą do dnia 31 października 2016 r. spełnić wymogi określone w art. 4 i 5. Operatorzy systemów płatności detalicznych w państwie członkowskim, którego walutą nie jest euro, muszą spełnić wymogi art. 4 ust. 2 do dnia 31 października 2016 r.”.

Tabela 4: Zmiany poziomów przejścia na polecenia przelewu SEPA w 2015 r. i 2016 r. w przypadku państw członkowskich spoza strefy euro

Państwa spoza strefy euro	II poł. 2015 r.	I kw. 2016 r.	II kw. 2016 r.	Grudzień 2016 r.
Bułgaria	59,21 %	60,7 %	61,9 %	100 %
Chorwacja				100 %
Republika Czeska	87,18 %	89,5 %	90,02 %	100 %
Dania	100 %	100 %	100 %	100 %
Węgry	84,35 %	84,16 %		100 %

¹¹ Z wyjątkiem danych oznaczonych „grudzień 2016 r.” wszystkie dane w tabelach 3–6 pochodzą z tabel EBC dostępnych na stronie EBC – <http://www.ecb.europa.eu/paym/retpaym/paymint/indicators/html/index.en.html>

¹² Litwa przystąpiła do strefy euro w dniu 1 stycznia 2015 r. i musiała przejść na standardy SEPA w przypadku wszystkich poleceń przelewu w euro do dnia 1 stycznia 2016 r.

Polska				100 %
Rumunia	44,66 %	46,01 %	45,38 %	Częściowa zgodność
Szwecja	95 %	95 %		99 %
Zjednoczone Królestwo	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabela 5: Zmiany poziomów przejścia na polecenia zapłaty SEPA od roku 2013 do chwili obecnej w przypadku państw członkowskich należących do strefy euro

Strefa euro	I kw. 2013 r.	IV kw. 2013 r.	Styczeń 2014 r.	Luty 2014 r.	Sierpień 2014 r.	Grudzień 2016 r.
Austria	11,15 %	34,65 %	73,95 %	87,89 %	99 %	100 %
Belgia	19,17 %	38,54 %	64,09 %	89,89 %	100 %	100 %
Cypr	0 %	0 %	0 %	0 %	100 %	100 %
Estonia					Nie dotyczy	Nie dotyczy
Finlandia					Nie dotyczy	Nie dotyczy
Francja	0,78 %	17,94 %	72,51 %	87,02 %	100 %	100 %
Niemcy	0,14 %	10,51 %	29,4 %	53,4 %	100 %	100 %
Grecja	50,13 %	67,84 %	70,1 %	69,53 %	99,64 %	100 %
Irlandia	0,42 %	22,09 %	61,35 %	89,65 %	100 %	100 %
Włochy	0,01 %	2,83 %	34,3 %	53,28 %	100 %	100 %
Łotwa			0 %	0 %	0 % ¹³	Nie dotyczy
Litwa						Nie dotyczy
Luksemburg	0,06 %	15,92 %	49,09 %	74,37 %	98,05 %	100 %
Malta	0 %	0 %	23,35 %	47,79 %	100 %	100 %
Niderlandy	0,01 %	32,62 %	73,62 %	84,38 %	99,81 %	100 %
Portugalia	0,1 %	7,55 %	26,68 %	53,14 %	99,88 %	100 %
Słowacja	0 %	0 %	0,01 %	100 %	100 %	100 %
Słowenia	86,81 %	99,33 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Hiszpania	0,02 %	1,8 %	15,34 %	48,82 %	100 %	100 %

Tabela 6: Zmiany poziomów przejścia na polecenia zapłaty SEPA w 2015 r. i 2016 r. w przypadku państw członkowskich spoza strefy euro

Państwa spoza strefy euro	II poł. 2015 r.	I kw. 2016 r.	II kw. 2016 r.	Grudzień 2016 r.
Bułgaria				Nie dotyczy
Chorwacja				Nie dotyczy
Republika Czeska				100 %
Dania				100 %
Węgry				100 %
Polska	100 %	100 %	100 %	100 %
Rumunia	0,04 %	0 %	0,02 %	100 %
Szwecja				Nie dotyczy
Zjednoczone Królestwo	100 %	100 %	100 %	100 %

2.2. WARIANTY STOSOWANE PRZEZ PAŃSTWA CZŁONKOWSKIE

Aby umożliwić płynne przejście na polecenia przelewu SEPA i polecenia zapłaty SEPA, w rozporządzeniu w sprawie SEPA umożliwiono państwom członkowskim strefy euro stosowanie różnych wariantów do lutego 2016 r.

¹³ Łotwa musiała dokonać przejścia na nowe standardy do dnia 1 stycznia 2015 r. Na Łotwie dotychczasowe polecenia zapłaty zastąpiono rozwiązaniami w zakresie fakturowania elektronicznego opartymi na poleceniach przelewu SEPA.

Były to następujące warianty:

- **Wariant 1: instrumenty konwersji dla konsumentów.** Dostawcy usług płatniczych na rzecz konsumentów zazwyczaj akceptowali krajowy numer rachunku (BBAN) w celu uruchomienia transakcji i przekształcali ten numer w międzynarodowy numer rachunku (IBAN).
- **Wariant 2: utrzymanie produktów niszowych.** Do dnia 1 lutego 2016 r. można było utrzymać dotychczasowe krajowe transakcje polecenia przelewu lub polecenia zapłaty, których łączny udział w rynku, zgodnie z oficjalnymi statystykami dotyczącymi płatności publikowanymi corocznie przez EBC, nie przekracza 10 % całkowitej liczby transakcji odpowiednio poleceń przelewu lub poleceń zapłaty (np. TIP we Francji, RID Finanziario we Włoszech, Direct Debit bez zwrotu w Niderlandach).
- **Wariant 3: jednorazowe polecenia zapłaty.** Takie usługi, umożliwiające konsumentom dokonywanie transakcji płatniczych generowanych przy użyciu karty płatniczej w punkcie sprzedaży i skutkujących poleceniem zapłaty z rachunku płatniczego opisanego poprzez BBAN lub IBAN na rachunek płatniczy opisany poprzez BBAN lub IBAN, mogły być kontynuowane do dnia 1 lutego 2016 r. (np. Elektronisches Lastschriftverfahren – ELV – płatności w Austrii i Niemczech), o ile nie zostały dostosowane do wymogów SEPA.
- **Wariant 4: opóźnione zastosowanie standardowego formatu komunikatu ISO 20022 XML** w przypadku użytkowników usług płatniczych uruchamiających lub otrzymujących indywidualne polecenia przelewu lub polecenia zapłaty, które są łączone w pakiety na potrzeby przesyłania.
- **Wariant 5: opóźniona eliminacja BIC (kodu identyfikacyjnego banku) w przypadku krajowych transakcji płatniczych,** jako że obecnie płatnicy nie muszą podawać BIC w przypadku płatności realizowanych w UE, wystarczy tylko IBAN.

Większość państw członkowskich skorzystała z co najmniej jednego z tych wariantów, co przedstawiono w tabeli 7; pokazano w niej, w odpowiednich przypadkach, zastosowanie, a także późniejszą dezaktywację powyższych wariantów przez państwa członkowskie.

Warianty te dotyczyły jedynie państw członkowskich strefy euro, biorąc pod uwagę, że obowiązywały one do dnia 1 lutego 2016 r. w przypadku państw członkowskich, które wcześniej przeprowadziły migrację. Nie dotyczyły one państw członkowskich¹⁴ spoza

¹⁴ W Zjednoczonym Królestwie „przepisy z 2012 r. dotyczące płatności w euro (poleceń przelewu i poleceń zapłaty)” zostały przedłożone parlamentowi w dniu 18 grudnia 2012 r. i weszły w życie w dniu 15 stycznia 2013 r. W art. 19 tych przepisów określono, jakie odstępstwa zastosowano. W art. 19 przewidziano odstępstwo na mocy art. 16 ust. 3 i 4 rozporządzenia w sprawie SEPA w odniesieniu do wymogów określonych w art. 8 ust. 2 i 3 tego rozporządzenia do dnia 1 lutego 2016 r. Odstępstwa na mocy art. 16 ust. 2 i 8, które dotyczą państw członkowskich spoza strefy euro, oznaczają, że wymogi określone w art. 3, 4 i 5 rozporządzenia w sprawie SEPA nie miały zastosowania do dnia 31 października 2016 r. Zasadniczo oznaczało to, że w przypadku większości wymogów termin końcowy migracji wyznaczony

strefy euro, których termin docelowy migracji został ustalony na dzień 31 października 2016 r.

Tabela 7: Wykorzystanie poszczególnych wariantów przez państwa członkowskie i obecny status tych wariantów

Strefa euro	Wariant 1	Wariant 2	Wariant 3	Wariant 4	Wariant 5	Status w maju 2017 r.
Austria		√	√			Wszystkie dezaktywowane
Belgia						Żaden aktywowany
Cypr	√			√	√	Wszystkie dezaktywowane
Estonia	√					Częściowo dezaktywowane ¹⁵
Finlandia						Żaden aktywowany
Francja		√				Dezaktywowane
Niemcy	√		√		√	Wszystkie dezaktywowane
Grecja		√		√	√	Wszystkie dezaktywowane
Irlandia					√	Dezaktywowane
Włochy		√		√		Wszystkie dezaktywowane
Łotwa				√		Dezaktywowane
Litwa						Żaden aktywowany
Luksemburg						Żaden aktywowany
Malta					√	Dezaktywowane
Niderlandy	√	√				Wszystkie dezaktywowane
Portugalia	√			√	√	Wszystkie dezaktywowane
Słowacja	√			√		Wszystkie dezaktywowane
Słowenia						Żaden aktywowany
Hiszpania	√	√		√		Wszystkie dezaktywowane

2.3. DYSKRYMINACJA ZE WZGLĘDU NA IBAN

Konsumenci z całej UE zgłaszali uwagi i skargi dotyczące przedsiębiorstw oraz płatności (np. płatności podatku, transgranicznych płatności związanych z usługami użyteczności publicznej), które można dokonywać wyłącznie z krajowego rachunku płatniczego w euro lub na taki rachunek. Ograniczenia takie są niedozwolone zgodnie z art. 3 (zdolność odbiorcza) oraz art. 9 (dostępność płatności) rozporządzenia w sprawie SEPA i stanowią rzeczywistą przeszkodę w sprawnym funkcjonowaniu SEPA.

w odniesieniu do dostawców usług płatniczych znajdujących się w Zjednoczonym Królestwie upływał dnia 31 października 2016 r.

¹⁵ Niektóre instytucje kredytowe w Estonii wciąż świadczą usługi konwersji z BBAN do IBAN.

Kwestia ta była i pozostaje najwyższym priorytetem Komisji Europejskiej w odniesieniu do stosowania rozporządzenia w sprawie SEPA, ponieważ problem ten osłabia jedną z najbardziej wymiernych korzyści, jakie konsumenci i przedsiębiorstwa mogą czerpać z rozporządzenia w sprawie SEPA, tj. swobodę dokonywania płatności z dowolnego miejsca w UE, swobodę korzystania tylko z jednego rachunku bankowego (w euro) w odniesieniu do wszystkich transakcji w obrębie UE, co umożliwia też obniżenie kosztów związanych z utrzymaniem dwóch lub większej liczby rachunków płatniczych.

Komisja Europejska poruszała tę kwestię na różnych forach, tak aby wyczulić na ten problem nie tylko podmioty działające w branży płatności, ale także państwa członkowskie; do forów tych należą: Grupa Ekspertów ds. Rynku Systemów Płatniczych, unijne forum krajowych komitetów ds. SEPA i Rada ds. Płatności Detalicznych w Euro.

Ponadto służby Komisji Europejskiej informowały indywidualnych skarżących o ich prawach i kierowały ich do organów krajowych wyznaczonych w celu zapewnienia zgodności z rozporządzeniem w sprawie SEPA na poziomie krajowym.

Wreszcie w 2015 i 2016 r. służby Komisji Europejskiej skierowały około piętnastu pism do państw członkowskich, w których zgłaszano przypadki dyskryminacji ze względu na IBAN, pytając w tych pismach o utrzymującą się dyskryminację, którą nie zajęły się organy krajowe. Okazało się, że niektóre państwa członkowskie wyznaczyły wprawdzie organy odpowiedzialne za przestrzeganie przepisów przez dostawców usług płatniczych, ale nie przez użytkowników usług płatniczych (na przykład przedsiębiorstwa użyteczności publicznej) – szczegółowe informacje na ten temat zamieszczono w pkt 2.4.

Kwestiami tymi zajęły się organy krajowe:

- De Nederlandsche Bank (DNB), bank centralny Niderlandów, otrzymał ponad 250 skarg użytkowników usług płatniczych dotyczących dyskryminacji ze względu na IBAN, głównie skarg konsumentów na przedsiębiorstwa. DNB wykazał szczególną aktywność w tych sprawach, oferując mediację i rozpatrując skargi. W celu rozwiązania problemu dyskryminacji zagranicznych użytkowników usług płatniczych DNB zawarł również umowy o współpracy z innymi odpowiednimi właściwymi organami, w tym bankami centralnymi.
- Niemieckie organy BaFin i Bundesbank zarejestrowały 75 skarg do końca 2016 r. Wśród nich 66 dotyczyło dyskryminacji ze względu na IBAN. Jeśli skargi były uzasadnione, można było zastosować środki prawne zarówno w przypadkach naruszeń ze strony dostawców usług płatniczych, jak i użytkowników usług płatniczych. Według informacji przedsiębiorstw często występowały techniczne problemy związane z konwersją, które z biegiem czasu były rozwiązywane. Podjęcie różnych środków pozwoliło rozwiązać powyższe problemy.
- Banca d'Italia, włoski bank centralny, otrzymał 4 skargi w 2013 r., 35 skarg w 2014 r., 14 skarg w 2015 r. i 6 skarg w 2016 r. Włoski organ ochrony konkurencji nie otrzymał dotąd żadnych skarg. W 2017 r. Banca d'Italia otrzymał dwie skargi dotyczące dyskryminacji ze względu na IBAN. Tak jak w podobnych sprawach, Banca d'Italia przyczynia się do rozwiązywania przedmiotowych problemów, kontaktując się z zainteresowanymi stronami i ułatwiając dialog.

Przypadki dyskryminacji ze względu na IBAN były szczególnie często zgłaszane w państwach, w których stosowanie polecenia zapłaty SEPA jest bardzo powszechne lub jest uznawane za dogodne przez konsumentów bądź przedsiębiorstwa (na przykład w Belgii, Francji, we Włoszech, w Niemczech, Hiszpanii i Niderlandach); podmioty te z zadowoleniem przyjmują możliwość ich stosowania również w skali transgranicznej, co jest przewidziane w rozporządzeniu w sprawie SEPA. Większość zgłoszonych problemów wynika z braku znajomości określonych w rozporządzeniu wymogów po stronie użytkowników usług płatniczych lub z ograniczeń w dotychczasowych procesach, które nie pozwalają na korzystanie z zagranicznych numerów IBAN (np. internetowe lub wydrukowane formularze dopuszczające jedynie numery IBAN o ograniczonej, ustalonej liczbie cyfr lub zawierające wstępnie wpisany prefiks państwa).

Natomiast państwa, w których polecenie zapłaty SEPA nie jest powszechnie stosowane lub które nie należą do strefy euro, zazwyczaj otrzymują mniej skarg. Na przykład Bułgaria, Chorwacja, Cypr, Republika Czeska, Dania, Estonia, Grecja, Węgry, Irlandia, Litwa, Luksemburg, Malta, Polska, Rumunia, Słowenia i Szwecja zgłosiły łącznie mniej niż 20 skarg od terminu końcowego (dnia 1 sierpnia 2014 r. lub dnia 31 października 2016 r. w zależności od państwa).

2.4. WYZNACZENIE WŁAŚCIWYCH ORGANÓW ORAZ ICH UPRAWNIENIA

W przejściu na SEPA uczestniczyły różne organy, na przykład Europejski Bank Centralny i krajowe banki centralne. Głównymi zainteresowanymi stronami w ramach tego procesu były krajowe właściwe organy odpowiedzialne za zapewnienie zgodności z rozporządzeniem.

W tym względzie problemem napotkanym w procesie migracji oraz w okresie po dniu 1 sierpnia 2014 r. jest zakres działania krajowych właściwych organów. W art. 10 ujęto wymóg, aby państwa członkowskie wyznaczyły właściwe organy do zapewnienia zgodności z rozporządzeniem. Niektóre państwa członkowskie interpretowały rozporządzenie w sprawie SEPA jako ograniczające nałożony na krajowe właściwe organy obowiązek zapewnienia przestrzegania tego rozporządzenia wyłącznie do jego przestrzegania przez dostawców usług płatniczych, podczas gdy rozporządzenie zawiera również obowiązki względem użytkowników usług płatniczych (odbiorców płatności) (tj. art. 9).

W praktyce prawie wszyscy dostawcy usług płatniczych spełniali określone w rozporządzeniu wymogi na dzień „terminu końcowego” tj. na dzień 1 sierpnia 2014 r. Nie było tak jednak w przypadku szeregu użytkowników usług płatniczych, np. organów podatkowych, dostawców energii, operatorów telekomunikacyjnych, zakładów ubezpieczeń lub innych przedsiębiorstw użyteczności publicznej, które nie przestrzegały rozporządzenia, w szczególności jego art. 9 dotyczącego akceptacji wszystkich rachunków płatniczych w euro w UE na potrzeby dokonywania lub otrzymywania płatności.

W kilku przypadkach właściwe organy wyznaczone przez państwa członkowskie, w większości przypadków banki centralne, nie uzyskały uprawnień w stosunku do tych użytkowników usług płatniczych. W konsekwencji Komisja uruchomiła szereg procedur poprzedzających postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa

członkowskiego („EU Pilot”), aby zagwarantować, że państwa członkowskie wyznaczają też organy w celu zapewnienia przestrzegania rozporządzenia przez użytkowników usług płatniczych. Z wyjątkiem trzech państw¹⁶ obecnie wszystkie państwa członkowskie przestrzegają wymogów rozporządzenia.

Właściwe organy i punkty kontaktowe zajmujące się skargami wymieniono w załączniku.

3. WNIOSKI ORAZ KOLEJNE DZIAŁANIA DOTYCZĄCE PROJEKTU SEPA

Ogólnie rzecz ujmując, rozporządzenie w sprawie SEPA zostało prawidłowo wdrożone i jest prawidłowo stosowane w całej UE. Obecnie nie ma potrzeby przedkładania nowych wniosków ustawodawczych. Jednak kilka wspomnianych kwestii będzie nadal uważnie monitorowanych w celu ich ostatecznego rozwiązania – w szczególności dotyczy to dyskryminacji ze względu na IBAN.

Dzięki poleceniom przelewu SEPA i poleceniom zapłaty SEPA obywatele UE uzyskali skuteczny sposób dokonywania poleceń przelewu i poleceń zapłaty w euro w Unii Europejskiej. Na rynku płatności pojawiły się nowe podmioty, które w oparciu o ten standard oferują usługi inicjowania płatności i płatności mobilne oparte na bezpośrednich transakcjach między użytkownikami. Można również oczekiwać pojawienia się nowych rodzajów podmiotów dzięki zmienionej dyrektywie w sprawie usług płatniczych i rozwoju nowych projektów w ramach SEPA, takich jak płatności natychmiastowe SEPA, które będą dostępne od listopada 2017 r.

Zmiany te są wspierane przez Radę ds. Płatności Detalicznych w Euro – organ, któremu przewodniczy EBC. Ten nowy organ, który zastąpił Radę SEPA, ma na celu wspieranie rozwoju zintegrowanego, innowacyjnego i konkurencyjnego rynku płatności detalicznych w euro w Unii Europejskiej. W jego skład wchodzi członkowie reprezentujący zarówno stronę podażową rynku (branżę bankową, instytucje płatnicze oraz instytucje pieniądza elektronicznego), jak i stronę popytową rynku (konsumentów, sprzedawców detalicznych, internetowych sprzedawców detalicznych, przedsiębiorstwa/korporacje, MŚP i krajowe organy administracji publicznej). Ponadto w jego posiedzeniach rotacyjnie uczestniczą przedstawiciele pięciu krajowych banków centralnych reprezentujących Eurosystem oraz jednego banku centralnego reprezentującego kraje spoza strefy euro. Komisja Europejska uczestniczy w charakterze obserwatora.

Krajowe komitety ds. SEPA i ich europejskie forum utworzone przez Komisję odegrały kluczową rolę we wdrażaniu jednolitego obszaru płatności w euro oraz w osiągnięciu celu polegającego na umożliwieniu Europejczykom dokonywania wszystkich transakcji w euro na terenie całej UE z jednego rachunku. Mimo że przejście na SEPA jest na chwilę obecną prawie ukończone, transformacja systemów płatniczych nadal postępuje w szybkim tempie. Większość krajowych komitetów ds. SEPA przekształcono w krajowe komitety (lub rady) ds. płatności, które mają kierować wspomnianą transformacją. Te krajowe komitety (rady) ds. płatności skupiają się obecnie na nowych wyzwaniach, takich jak przechodzenie na płatności natychmiastowe lub płatności mobilne. Ponadto, po wejściu w życie drugiej dyrektywy w sprawie usług płatniczych w styczniu 2018 r., krajowe

¹⁶ Polska, Łotwa, Grecja.

komitety będą musiały monitorować inne zmiany, a w szczególności wchodzenie na rynek płatności nowych podmiotów, na przykład podmiotów gromadzących zbiorcze informacje o rachunkach i dostawców świadczących usługę inicjowania płatności.

Aby móc wspierać te dalsze zmiany w dziedzinie płatności, koordynować krajowe inicjatywy oraz wymieniać informacje i najlepsze praktyki, Komisja analizuje obecnie, w ścisłej współpracy z Europejskim Bankiem Centralnym, jak można przekształcić unijne forum krajowych komitetów ds. SEPA w platformę dla wspomnianych krajowych komitetów (rad) ds. płatności.